

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Divi Thomae Aqvinatis Doctoris Angelici Opera Omnia

Summa diligentia ad exemplar Romanæ Impreßionis restituta

Complectens Quæstiones, Qvæ Dispvatæ Dicvntvr, & Quæstiones
Quodlibetales, siue Placitorum eiusdem S. Thomæ

Thomas <von Aquin, Heiliger>

Venetiis, 1593

Quomodo termini numerales prædicentur de diuinis personis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-72780](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-72780)

ergo hoc nomen persona sit substantiuū, oportet ex forma significata ipsius considerare, vtrū possit pluraliter pdicari: forma aut significata nomine personę nō est natura absolute, quia sic idem significaretur nomine hominis, & nomine personę hu mane, quod patet esse falsum: sed nomine personę significatur formaliter d incōicābilis, siue indiuidualitas subsistentis in natura, sicut ex pmissis patet. cū ergo proprietates faciētes esse distinctum, & incōicābile in diuinis sint plures, oportet, q nomen personę pluraliter pdicetur in diuinis: sicut et in humanis pluraliter pdicatur nomen personę, propter pluralitatem principiorū indiuiduantū.

AD PRIMVM ergo dicēdū, q persona est substantia indiuidua, quę est hypostasis, & hoc pluraliter pdicatur, sicut patet ex vsū Grecorum.

AD SECVNDVM dicēdū, quod nomen personę est absolutum ex modo significandi: significat tamen relationem, sicut ex pmissis patet.

AD TERTIVM dicēdū, quod nomen personę non designat hoc solum quod est subsistere, quod vñ ad essentiam pertinere: sed etiam hoc quod est distinctum esse, & incōmunicabile, quod est propter proprietates relatiuas in diuinis.

AD QVARTVM dicēdū, q forma significata per nomē personę nō est essentia absolute, sed illud, qd est principiu incōicābilis siue indiuiduationis, & ideo pluraliter pdicatur, licet sit nomen substantiuum: & propter hoc et, quia sunt plures proprietates distinguētes in diuinis, dicitur esse per plures personalitates. Vnde patet solutio ad 5.

AD SEXTVM dicēdū, q hoc nomen personę significat subsistentē in natura diuina, cū distinctio ne, & incōicābilitate: hoc aut nomen Deus significat habentem diuinā naturā, nihil importans de distinctione, vel incōicābilitate: ideo non est simile. AD SEPTIMVM dicēdū, q licet Deus ad Deo non differat aliqua differentia diuinitatis, quia nō est nisi vna diuinitas numero: persona tamen diuina differt a persona diuina, differentia personalitatis, quia ad personalitatem pertinet in diuinis et proprietates distinguens personas.

ARTICVLVS VII.

Vtrum termini numerales predicentur de diuinis personis.

SEPTIMO queritur, quō termini numerales pdicentur de diuinis personis, vtrum spositiue, vel remotiue tm. Et videtur, q positiue. Si em nihil ponunt in diuinis tunc qui dicit tres personas, nihil dicit quod sit in Deo. ergo, & qui negat tres personas, nihil negat de Deo qd sit in ipso. Non ergo contra veritatem loquitur, & ita non est haereticus.

¶ 2. Prę. Secundū Dion. in li. de diu. no. trib. modis dī aliquid de Deo. s per negationem, per eminentiam, & per causam. Quocumque aut istorum modorum termini numerales pdicentur in diuinis, oportet, quod aliquid ponat. Quod quidem manifestum est, si quidem pdicentur per emjnē tiam, vel per causam: similiter autem, & si pdicē tur negatiue. Non em sic aliqua negantur de Deo, vt itidem Dion. dicit, quasi omnino ei desint: sed quia non eodem modo ei conueniunt sicut, & nobis. Oportet ergo omnibus modis, quod termini numerales aliquid ponant.

¶ 3. Prę. Quicquid pdicatur de Deo, & creaturis, nobiliori modo de Deo, quā de creaturis pdicatur: termini autem numerales de creaturis pdicantur positiue. ergo multo magis de Deo.

¶ 4. Prę. Multitudo, & vnitas importata per termini nos numerales, s m q pdicantur de Deo, nō sunt

A in intellectu tm, quia sic non essent tres persone in Deo, nisi s m intellectu, quod pertinet ad heresim Sabellianā. ergo oportet, q sint aliquid i ipso Deo secundum rem: & ita positiue de Deo dicuntur.

¶ 5. Prę. Si cut vnum est in genere quantitatis, ita bonum est in genere qualitatis: in Deo aut nec est quantitas, nec qualitas, nec aliquid accidens, & tm bonum non pdicatur de Deo remotiue, sed positiue. ergo similiter vnum, & per consequens multitudo quam constituit vnum.

¶ 6. Prę. Quatuor prima entia dicitur. scilicet, vñū, verum, & bonum. sed tria eorum. scilicet, ens, verum, & bonum dicuntur de Deo positiue: ergo & vnum, & per consequens multitudo.

¶ 7. Prę. Multitudo & magnitudo pntinent ad duas species quantitatis, quę sunt discreta quantitas, & continua: sed magnitudo pdicatur de Deo positiue, cum dicitur, Magnus Dominus, & magna virtus eius. ergo, & multitudo, & vnum.

¶ 8. Prę. Creature Dei similitudinem pferunt, s m q in eis vestigiū diuinitatis apparet: sed s m Aug. quelibet creatura vestigiū quoddam diuine trinitatis in se habet, in quātum est aliquid vñū, & specie formatur, & ordinē aliquem habet. ergo creatura est vna ad similitudinem Dei: sed vnum pdicatur de creatura positiue. ergo & de Deo.

¶ 9. Prę. Si vñū pdicatur de Deo priuatiue, oportet q aliquid remoueat, & nō nisi multitudinē. Multitudo aut nō remouet: nō. n. sequitur, si est vna persona, q non sint plures. Vnum ergo non dī remotiue de Deo, & per consequens, nec multitudo.

¶ 10. Prę. Priuatio nihil constituit. Vnum aut constituit multitudinem. non ergo dicitur priuatiue.

¶ 11. Prę. Nulla priuatio est in Deo, quia priuatio omnis pertinet ad defectum: vnum aut pdicatur de Deo. ergo non significat priuationem.

¶ 12. Prę. Aug. dicit in lib. de Tri. q quicquid pdicatur de Deo, pdicatur s m substantiā, vel s m relationem. Et Boetius et in suo lib. de Trin. quod omnia, quę veniunt in diuinam pdicationem, mutantur in substantiā pter ad aliquid. Si ergo termini numerales pdicantur de Deo, oportet, quod significant substantiam, vel relationem, & ita oportet, quod positiue de Deo pdicentur.

¶ 13. Prę. Vnum & ens conuertuntur, & videntur esse synonyma: sed ens pdicatur de Deo positiue. ergo, & vnum, & per consequens multitudo.

¶ 14. Prę. Si vnum pdicatur de Deo remotiue, oportet, quod remoueat multitudinem tanquam sibi oppositam: hoc autem non potest esse, cum multitudo constituitur ex vnitate: vnum autē oppositorum nō constituitur ex alio. ergo vnum non pdicatur de Deo remotiue.

¶ 15. Prę. Si vnum dī per remotionem multitudinis, oportet q vnum opponatur multitudini, sicut priuatio habitui. Habitus autē est naturaliter prior priuatione, & et secundum rationem, quia priuatio non potest definirī, nisi per habitum. ergo multitudo erit prior vno secundum naturam, & secundum rationem, quod videtur inconueniens.

¶ 16. Prę. Si vnum, & multa in diuinis pdicantur remotiue, oportet quod vnum remoueat multitudinem, & multitudo remoueat vnitatem. Hoc autē est inconueniens, quia sequeretur circulus vnus, & multi, vt dicitur, quod vnum est, quod non est multa, & multa sunt, quę nō sunt vnum, & sic per ista nihil fieret notum. Non est ergo dicēdū, q vnum, & multa in Deo dicantur priuatiue.

¶ 17. Prę. vnum, & multa cum se habeant, vt mēsurā,

10. de Trin. c. 11. & lib. 21. cap. 12. & 7. 10. 3.

Li. 5. c. 1. 3. In med. lib. de trin.

radici

2. 3. & 4. ius qua.

D. 250.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

re. 7. & 4. ius qua.

fura & mensuratum, vñr opponi adinuicem relati-
uè: in relatiuè aut è oppositis utrumq; dñr positiuè.
ergo à unū q̄ multa positiuè prædicatur de Deo.

*C. 13. de di.
nom. 4. me.*

SED CONTRA, Dion. dicit 4. ca. de Diu. nom. Vni-
tas laudata, & trinitas quæ est super oia diuinitas,
non est neq; unitas, neq; trinitas, q̄ à nobis aut alio
quodam existentium sit cognita. Vñ ergo q̄ termi-
ni numerales per remotionem dicantur de Deo.

Li. 7. ca. 3.

¶ 2 Præ. Aug. dicit 7. de Tri. Quæ fuit humana ino-
pia quid tria diceret, & dixit substantias siue perso-
nas. Quibus nobis non diuersitatem intelligi uol-
uit, sed singularitatem noluit. Sunt ergo hmōi ter-
mini numerales introducti in diuinis, magis ad re-
mouendum, quàm ad ponendum.

¶ 3 Præ. Vnum, & multitudo, siue numerus, sunt
in gñe quãtatis: in Deo aut nō pōt esse aliqua quã-
titas, cū quãtitas sit accidēs, & dispositio materie.
Termini ergo numerales in Deo nihil ponūt. Sed
dicendū qd licet quãtitas s̄m rōnē sui gñis, uel s̄m
rōnē accidētis, nō possit esse in Deo, tñ s̄m ratio-
nem speciei aliqua quantitas potest prædicari de
Deo, sicut aliqua qualitas, ut scientia, uel iustitia.

¶ 4 Sed cōtra, illæ solæ species qualitatibus in diuinā
p̄dicationē assumūt. q̄ s̄m rōnem suæ speciei nul-
lā imperfectiōnē important, sicut scientia, iustitia,
& æquitas: non aut ignorantia nec albedo. Omnis
aut quantitas s̄m rōnē suæ speciei imperfectiōnē
importat: eum enim quantum sit quod est indiui-
sibile, speciei quantitatibus distinguuntur s̄m diuer-
sos modos diuisionis: sicut pluralitas est, quæ diui-
sibilis est in non continua, linea aut, quæ est diui-
sibilis secundum unam dimensionē, superficies aut
s̄m duas, corpus uero secundum tres. Diuisio aut, p̄-
fectiōni diuinæ simplicitatis repugnat. Nulla ergo
quantitas secundum rōnem suæ speciei pōt prædica-
ri de Deo. Sed dicendum, qd distinctio per relatio-
nes, quæ facit numerum personarum in diuinis,
non importat imperfectiōnem in Deo.

¶ 5. Sed cōtra. Omnis diuisio, uel distinctio aliquā
multitudine causat: non aut omnis multitudo est
numerus, qui est species quantitatibus: cū multitudo,
& vñū circumueant oia genera. Non ergo ois diui-
sio, uel distinctio sufficit ad constituendū numerū,
qui est species quãtatis, sed sola illa diuisio, quæ è
secundum quantitatem, qualis non est distinctio
relationum. Sed dicendum, quod omnis multitu-
do est species quãtatis, & omnis diuisio sufficit
ad constituendam speciem quantitatibus.

¶ 6. Sed contra, ad positionem substantiæ non se-
quitur positio quantitatibus, cum substantia possit
esse sine accidente: sed positio solis formis substã-
tialibus, sequitur distinctio in substantijs: ergo
non qualibet distinctio constituit multitudinem,
quæ est accidens, & species quantitatibus.

¶ 7 Præ. Discretio, quæ constituit numerum, quæ
est species quantitatibus, opponitur continuo: discre-
tio autem continuo opposita est, quæ constituit in
diuisione continui, ergo sola diuisio continui, quæ
non competit Deo, causat numerum, qui est spes-
cies quantitatibus, & ita nō potest prædicari de Deo
numerus, qui est species quantitatibus.

¶ 8. Præ. Qualibet substantia dicitur vna. aut ergo
est vna per essentiam suam, aut per aliquid aliud: si
per aliquid aliud, cum & illud oporteat esse vñū,
necesse est, quod & illud per se sit vnum, uel per ali-
quid aliud, & illud iterum per aliud. impossibile est
aut, qd hoc procedat in infinitum, ergo statim alicui-
bi melius est ergo, quod stetur in primo, u. i. sub-
stantia per seipsam sit vna. Non ergo vnum est ali-

F quid additum substantia, & ita non videtur signifi-
fica: aliquid positiuè. Sed dicendum, quod substantia
non est vna per seipsam, sed per vnitatem et ac-
cidentem: vnitas autem est per se vna. Prima enim
denominat seipsa, sicut bonitas est bona, veritas est
vera, & similiter vnitas est vna.

¶ 9. Sed contra, huiusmodi seipsa denominantur
hoc, quod sunt prima forma: nam secundum formam
non denominant seipsa, sicut albedo non est albus.
Quæ autem se habent ex additione ad aliud, non
sunt prima, ergo vnitas, & bonitas non se habent
ex additione ad substantiam.

¶ 10. Præ. Secundum Philosophum in 5. Metaphysicæ
omnia dicuntur vnum in quantum non diuisi-
tur. Hoc autem, quod est non diuisi, non potest
aliquid: sed solum remouet, ergo vnum non potest
eatur positiuè: sed remouet in diuinis. Et per hoc
sequens multitudo, quæ constituitur ex vnitate.

RESPON. Dicendum, qd de vno, & multo diuer-
sa inueniuntur, quæ et apud Philosophum fuerunt occisio
diuersa sentiendi. Inuenitur enim de vno, qd est prin-
cipiū numeri, & qd conuertitur cum ente: simi-
ter inuenitur de multo, qd pertinet ad quandā spe-
ciem quantitatibus, quæ dñr numerus, & iterum, qd
conuertitur cum ente, & vnum, cui vñū multum
opponi. Fuerunt ergo aliqui inter Philos. quædam
distinxerunt inter vnum, quod conuertitur cum en-
te, & vnum quod est principiū numeri, aut magis
res, qd neutro modo dicitur vñū aliquid super in-
stantiam adderet: sed vnum quolibet modo dicitur
significaret substantiā rei. Ex quo sequebatur, qd nu-
merus, qui est vnitas cōponitur, sit substantia omnium
rerum s̄m opinionē Pythagoræ, & Platonis. Quæ
dā uero non distinguentes inter vñū, quod cōponitur
cum ente, & vñū quod est principiū numeri, crediderunt
econtrario, quod utrolibet modo dicitur vnum,
adderet aliquid esse accidēs tale supra
substantiam, & per consequens omnis multitudo
oportet, qd sit aliquid accidens pertinens ad genus
quantitatibus. Et hæc fuit positio Auicennæ, quæ quædam
videtur fecerit fuisse oēs antiqui doctores. Non
enim intellexerunt per vnum, & multa, nisi aliquid
pertinens ad genus quantitatibus discretæ: quæda
uero fuerunt qui attendentes, qd in Deo nulla quan-
titas esse pōt, posuerunt, qd termini significantes
vnum uel multa de Deo non ponunt aliquid in Deo
remouent tñ. Non enim possent ponere, nisi quæ
significauerit quantitatem discretā, quæ nullo mo-
do pōt esse in Deo. Sic ergo s̄m eos vñū dicitur de
Deo ad remouendū multitudinem quantitatibus
discretæ: termini uero significantes pluralitatem, dicitur
de Deo ad remouendū vnitatem, quæ est prin-
cipiū quantitatibus discretæ. Et hæc vñū fuisse opinionem
magistri, quæ ponitur in 24. dist. 1. Sententiarum. Quæ
dē supposita suæ opinionis radice. I. qd omnis multi-
tudo significaret quantitatem discretam, & con-
ne vnum elset eiusdem quantitatibus principiū, quæ
oēs rationabilior inuenitur. Nam & Dion. dicitur
2. ca. Cæle. hierar. qd negationes sunt maxime vnitas
in Deo: assimilationes uero sunt in cōpacta. Non
enim scimus de Deo quid est, sed magis quid non
est, vt Damasc. dicit. Vnde & Rabby Moyses com-
quæ affirmatiue yñrdici de Deo, dicit magis esse
troducenda ad remouendum, quàm ad aliquid ponendū.
Dicimus enim Deū esse viuum, ad remouendū
dum ab eo illum modū eiendi, quem habent
quæ apud nos non viuunt: non ad ponendū in vñū
in ipso, eum vita, & omnia hmōi nomina sunt im-
posita ad significandū quasdam formas, & per
quædam

Ationes creaturarū, quæ longe absunt à Deo: quā-
tis hoc non sit viquequaq; verum. Nam sicut dicit
Dion. in li. de diu. nom. sapientia. & vita, & alia hu-
iulimodi nō remouentur à Deo quasi ei desint: sed
quia excellentius habet ea, quàm intellectus huma-
nus capere, vel sermo significare possit. Et ex illa p-
fectione diuina descendit perfectiones creaturæ, sicut
quandam similitudinē imperfectā. Et ideo de Deo
sicut Dion. non solum dicitur aliquid per modū nega-
tionis, & per modū causæ, sed et per modū eminē-
tiæ. sed quicquid sit de spiritualib. perfectionib. cer-
tū est, qd materiales dispositiones remouentur om-
nino à Deo. Vnde cū quantitas sit dispositio mate-
riæ, si termini numerales nō significat nisi qd est i
genere quantitatis, necesse est qd de Deo non dicā-
tur nisi ad remouendū, qd significat, sicut Magister
posuit. Nec sequitur ex eius positione circulus, dū
vnitas remouet multitudinē, multitudo vnitatem,
quia remouetur a Deo vnitas, & multitudo, qd sunt
in genere quantitatis, quorū neutri de Deo dicitur. Et
sic vnitas dicta de Deo, qd significat, remouet multitudine nō
remouetur: sed alia vnitas, qd de Deo dici non pot.
Quidam vero non intelligentes, qd nomina affirma-
tiua, ad remouendū possunt in predicatione diui-
nā induci, nec iterū ponentes vnū, & multa, nisi qd
est in genere quantitatis discretæ, quā in Deo pone-
re non audebāt, dixerunt qd termini numerales nō
pōdicantur de Deo quasi dictiones significantes ali-
quā rē conceptā: sed quasi dictiones officiales, exer-
centes aliquid in diuinis. s. distinctionē ad modum
syncretæ gorematicæ distinctionis. Quod quidē fa-
ctū apparere, cū nihil tale ex horū terminorū signi-
ficatione possit haberi. Et ideo alij dixerūt, qd pōdici
termini aliquid positue ponūt in Deo, licet suppo-
nāt, qd vnū, & multa, sunt solū in genere quātitatis,
dicunt em̄, qd non est incoeniens aliquā speciem
quātitatis Deo attribui, licet genus remouetur à
Deo: sicut & alia quæ species qualitatē, vt sapientia, &
iustitia dñr de Deo possunt, licet in Deo qualitas
esse non possit. Sed illud nō est simile, vt in obijciē-
do est tactū. nam oēs species quātitatis ex ratione
suarū speciei habent imperfectionē, non aut oēs spe-
cies qualitatē. Et p̄terea quantitas proprie est dispo-
sitiō materiæ. Vnde oēs species quātitatis sunt ma-
thematica quædam, quæ sicut esse nō possunt à ma-
teria sensibili separari: nisi tempus & locus, que sūt
naturalia, & magis materiæ sensibili annexa. Vñ d
patet, quod nulla species quantitatis pot in reb. spī-
ritualib. conuenire, nisi secundū metaphorā. Qua-
litas aut sequitur formam: vnde quædam qualita-
tes sunt omnino immateriales, quæ attribui pos-
sunt reb. spīritualib. Hęc igitur opinionēs procef-
serunt, supposito, quod idem sit vnum quod con-
uertitur cū ente, & quod est principū numeri, &
quod non sit aliqua multitudo, nisi numerus, qui
est species quātitatis: quod quidē patet esse falsum.
Nā cū diuisio multitudinē causet, indiuisio vero
vnitatē, oportet secundū rōnē diuisionis de vno, &
multo iudicium sumi: est aut quædam diuisio, que
omnino genus quātitatis excedit, quæ. s. est per ali-
quam oppositionē formalem, quæ nullā quantita-
tē cōcernit. Vnde oportet, quod multitudo hanc
diuisionē consequens, & vnum, quod hanc diuisio-
nē priuat, sint maioris cōtatis, & ambitus, q̄ genus
quantitatis. Est aut, & alia diuisio secundū quantita-
tem, q̄ genus quātitatis nō transcendit. d Vnde, &
multitudo consequens hanc diuisionē, & vnitas
eam priuans sunt in genere quantitatis. Quod qui-
dē vnū, aliquid accidentale addit supra id de quo

A dicitur quod habet rōnem mensuræ, alias numerus ex
vnitate constitutus, non esset aliquid accidens, nec
alicuius generis species. Vñ vero, quod conuertitur
cū ente, non addit supra ens, nisi negationē di-
uisionis, non quod significet ipsam indiuisiōnem
tū: sed substantiā eius cū ipsa. est. n. vnū idem, quod
ens indiuisum. Et similiter multitudo correspon-
des vni nihil addit supra res multas, nisi distinctio-
nē, q̄ in hoc attenditur, qd vna earū nō est alia, quod
qdē nō habent ex aliquo superaddito: sed ex pro-
prijs formis. patet ergo qd vnū qd cōuertitur cū en-
te, ponit quidē ipsum ens: sed nihil superaddit nisi
negationē diuisionis. Multitudo aut ei correspon-
dens addit supra res, que dñr multæ, & vnaqueq;
B earū sit vna, & qd vna earū nō sit altera, in quo cōsi-
stet rō diuisionis. Et sic cū vnū addat supra ens vnā
negationē, sicut qd aliquid est indiuisum in se, multi-
tudo addit duas negationes, prout. s. aliquid est i se
indiuisum, & prout est ab alio diuisum. Quod quidē
diuidi est vnū earū non esse alterū. Dico ergo,
qd in diuinis non pōdicantur vnum, & multa, quæ
pertinēt ad genus quātitatis: sed vnū qd cōuertit
cū ente, & multitudo ei correspondens. Vnde vnū,
& multa ponūt quidē in diuinis ea de quib. dñr:
nō superaddūt nisi distinctionē, & indiuisiōnē,
qd est superaddere negationes, vt supra expositū
est. Vnde cōcedimus, qd quantū ad id quod super-
addunt eis de quib. p̄dicantur, remouet in Deo
accipiuntur: in quantum aut includunt in sua signifi-
catione ea de quib. dicuntur, positue accipiuntur.
Vnde ad vtrāque rationes respondendum est.
Ad PRIMVM ergo dicendū, quod dicit tres per-
sonas, aliquid in Deo dicitur. s. distinctionem perso-
narū, quam qui negat hereticus est. Ita aut distinc-
tio non addit aliquid supra personas distinctas.
Ad II. Dicendū, quod licet in remotione quo-
rundā à Deo, sit cōintelligēda p̄dicatio eorūdem
de Deo per eminentiā, & per causam: tñ quædam
solūmodo negantur de Deo, & nullo modo p̄di-
cantur, sicut cum dicitur, Deus non est corpus. Et hoc
nō posset dici secundū opinionē Magistrī, quod
oīno negatur à Deo quantitas numeralis, & simi-
liter sicut id, quod ponimus, omnino negatur ab eo
essentiæ diuisio, cū dicitur essentiā diuina est vna.
Ad III. Dicendū, quod in reb. creatis termini
numerales nō ponunt aliquid superadditū reb. de
quib. dñr: nisi prout significant id qd est in genere
quātitatis discretæ, secundū quē modū nō pōdicant
de Deo, & hoc pertinet ad perfectionem ipsius.
Ad IIII. Dicendū, qd vnitas, & multitudo, que
significat per terminos numerales dictos de Deo,
non sunt solū in intellectu nostro, sed sunt in Deo
sicut rē: nō tñ p̄ hoc significatur aliquid positue
p̄ter intellectum eorum, quib. ista attribuuntur.
Ad V. Dicendū, quod bonū, quod est in genere
qualitatis, non est bonum quod conuertitur cū en-
te, quod nullā rem supra ens addit. Bonū autē, qd
est in genere qualitatis, addit aliquā qualitātē, qua
homo dicitur bonus, & simile est de vno, sicut ex di-
ctis patet: sed in hoc differt, quod bonum vtroque
modo acceptum, pot venire in diuinā p̄dicatio-
nem, non autem vnum. Non enim est eadem rō
de quantitate, & qualitate, sicut ex dictis patet.
Ad VI. Dicendū, quod iter ista quatuor prima
maxime primū est ens, & ideo oportet, qd positue
p̄dicetur, negatio. n. vel priuatio non pot esse pri-
mū qd intellectu cōcipitur. cū semper qd negatur,
vel priuatur, sit de intellectu negationis, vel priua-
tionis. Oportet aut, quod alia tria super ens addāt
aliquid

detur fig-
oōt fūdit
tem ei a
ria cum
, vertat
minant
on de for-
on est ali-
liud, non
le habet
mificæ
olo. &
eleit.
& i. &
di. no.
etaphor
dudus
non pot
non pōt
Et per
x vnū.
multo diu-
rū occidit
, qd est p̄
te: simi-
quandā p̄
terū, qd
multitudi-
ol. quon-
titatē rē
, s. alim-
f super
modo dicit
datur, qm
ntia dicit
onis. Qu-
od cōuen-
um nūm-
t modo
teale sup-
multitudi-
as ad gene-
quæ quæ
ores. Nō
nisi aliq
quidā rē
ulla quan-
tificatione
aliquid d
e, nisi quæ
e, nullo m-
i dicitur de
antiarū
litatē, dicit
ne est p̄
tise opin-
m. Que
omnis m-
m, & cō-
cipit, que
ion dicit
axime
dicit. Nō
quid m-
ys omni-
magis
quid p̄
a remou-
habent
edūm
na in
s, & p̄
dicitur

In istomae art.

Lib. r. sent. di. 4.

In cor. art.

In cor. art.

aliquid quod ens non contrahat: si enim contraherent ens, iam non essent prima: hoc autem esse non potest, nisi addant aliquid secundum rationem tamen: hoc autem est, vel negatio quam addit unum, ut dictum est, vel relatio, vel aliquid, quod natum sit referri uniuersaliter ad ens. Et hoc est, vel intellectus ad quem importat relationem verum, aut appetitus ad quem importat relationem bonum. Nam bonum est, quod

In corp. art.

Li. 1. Ethic. prim. co. 1. Lib. 10. com. 20. & 21. to. 3

omnia appetunt, ut dicitur in 1. Ethic.
AD VII. Dicendum, quod secundum Philosophum in 10. Metaph. multum dicitur dupliciter. vno modo absolute, & sic dicitur per oppositum ad unum: alio modo dicitur comparatiue, prout importat excessum quendam respectu minoris numeri. & sic multum opponitur paucio. Similiter autem, & magnum potest dupliciter dici. vno modo absolute, prout importat quantitatem continuam, quae dicitur magnitudo. Alio modo comparatiue prout importat excessum respectu minoris quantitatis. Primo ergo modo magnum non praedicatur de Deo: sed secundo, ut importetur eius eminentia super omnem creaturam.

AD VIII. Dicendum, quod unum quod pertinet ad vestigium Dei in creaturis, est vnum quod conuertitur cum ente, quod quidem ponit aliquid in quantum ponit ipsum ens, cui solam negationem superaddit, ut dictum est.

In corp. art.

AD IX. Dicendum, quod unum oppositorum non excludit aliud, nisi ab eo de quo praedicatur. Non enim sequitur si Sortes est albus, quod nihil sit nigrum: sed quod ipse non est niger. Sic ergo sequitur, quod si patris persona est vna, quod patris personae non sunt plures: non autem sequitur, quod non sint plures personae in diuinis.

AD X. Dicendum, quod unum non constituit multitudinem ex parte priuationis: sed ex parte illa qua ponit ens.

Lib. 5. in ca. de priuatione est text. 27. to. 3.

AD XI. Dicendum, quod sicut dicitur in 5. Metaph. priuatio trib. modis dicitur. vno modo proprie, quoniam remouetur ab aliquo quod natum est habere, & in quo tempore natum est habere: sicut carere visu, est priuatio visus in homine. alio modo communi quoniam remouetur ab aliquo quod ipsum quidem non est natum habere, sed genus eius: sicut si non habere visum dicitur esse priuatio visus in talpa. tertio modo communi, quoniam remouetur ab aliquo id, quod ad quocumque alio natum est haberi, non tamen ab ipso nec ab alio sui generis: sicut si non habere visum, dicitur esse priuatio visus in planta. Et haec priuatio mediū est inter priuationem veram, & simplicem negationem, habens eandem aliquid cum utroque: cum priuatione quidem vera, in hoc, quod est negatio in aliquo subiecto, vnde non competit simpliciter non entis: cum negatione vero simplici, in hoc, quod non requirit aptitudinem in subiecto. Per hunc autem modum unum priuatiue dicitur, & potest simili modo praedicari in diuinis, sicut & alia quae simili modo praedicantur in diuinis, ut inuisibilis, & immensus, & humilis modi.

D. 1059.

AD XII. Dicendum, quod termini numerales non addunt aliquid in diuinis supra id de quo praedicantur: & ideo quando praedicantur de essentialibus, significant essentiam: quando vero de personalibus, significant relationem.

AD XIII. Dicendum, quod unum, & ens conuertuntur secundum supposita, sed tamen unum addit secundum rationem priuationem diuisionis, & propter hoc non sunt synonyma, quia synonyma sunt, quae significant idem secundum rationem eandem.

Lib. 10. com. 6. to. 3.

AD XIII. Dicendum, quod unum potest considerari dupliciter. vno modo quantum ad illud, quod

ponit, & sic constituit multitudinem. alio modo quantum ad negationem quam superaddit, & sic opponitur vnum multitudini priuatiue.

AD XV. Dicendum, quod secundum Philosophum in 10. Metaph. Multitudo est prior vno, secundum sensum, sicut totum partibus, & compositum simplicibus: sed vnum est prius multitudini naturaliter, & secundum rationem. hoc autem non videtur sufficere ad hoc, quod vnum opponatur multitudini priuatiue. Nam priuatio est posterior secundum rationem, cum in intellectu priuationis sit eius oppositum per quod definitur: nisi forte hoc referatur solum ad nominis rationem, propter hoc nomen vnum significat priuatiue, nomine vero multitudinis positiuue. nomina enim imponuntur a nobis secundum, quod cognoscimus res. Vnde ad hoc, quod aliquid significet per nomen ut priuatio, sufficit qualitercumque sit posterius in nostra cognitione: quauis hoc non sufficiat ad hoc, quod res ipsa sit priuatiua, nisi sit posterius secundum rationem. Et ideo potest melius dici, quod diuisio est causa multitudinis, & est prior secundum intellectum, quam multitudo. Vnum autem dicitur priuatiue respectu diuisionis, cum sit ens indiuisum: non autem respectu multitudinis. Vnde diuisio est prior secundum rationem quam vnum: sed multitudo posterior, quod sic patet. primum enim quod in intellectu cadit, est ens, secundum vero, est negatio entis: ex his autem duobus sequitur tertio intellectus diuisionis. Ex hoc enim quod aliquid intelligitur ens, & intelligitur non esse hoc ens, sequitur in intellectu, quod sit diuisum ab eo. Quarto autem sequitur in intellectu ratio vnitatis, prout si intelligitur hoc ens non esse in se diuisum. Quinto autem sequitur intellectus multitudinis, prout si hoc ens intelligitur diuisum ab alio, & vtrumque ipsorum esse in se vnum. Quantumcumque enim aliqua intelligantur diuisa, non intelligitur multitudo: nisi quodlibet diuisorum intelligatur esse vnum. Et sic etiam patet, quod non erit circulus in definitione vnius, & multitudinis. Vnde patet responsio ad decimum sextum.

AD XVII. Dicendum, quod unum quod est primum numeri comparatur ad multitudinem, ut mensura ad mensuratum, quod quidem unum potest esse aliquid supra substantiam addit, ut dictum est.

Ad ea, quae in oppositum obijciuntur, secundum praemissa, facile est respondere considerantibus. secundum quid veritatem concludant: unum tamen quod in talibus obiectionibus tangebatur, considerandum est, quod huius modi prima, scilicet essentia, unitas, veritas, & bonitas denominantur seipsa ea ratione, quia unum, verum, & bonum consequuntur ad ens. Cum autem ens sit primum quod in intellectu concipitur, oportet, quod quicquid in intellectum cadit, intelligatur ut ens, & per consequens ut unum, verum, & bonum. Vnde cum intellectus apprehendat essentiam unitatis, veritatis, & bonitatis in abstracto, quod tet, quod de quolibet eorum praedicatur ens, & aliam non autem alia, quae non conuertuntur cum eis.

ARTICVLVS VIII.

Utrum in Deo sit aliqua diuersitas.

QUAESTIO queritur, verum in Deo sit aliqua diuersitas. Et videtur sic: quia secundum Philosophum in 5. Metaph. vnum in substantia facit idem, multitudinem in substantia facit diuersum. In diuinis autem est multitudo secundum substantiam, dicitur enim Hil. 1. de Synodis, quod pater, & filius, & spiritus sanctus sunt per substantiam tria: per consubstantiam vero vnum, ergo in diuinis est diuersitas.